

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Tärkeä tavoite on ollut edistää uuden yritystoiminnan syntymistä ja kehittää yritysten toimintaedellytyksiä. Tästä kannattaa pitää kiinni jatkossakin, sillä muut tahot toimivat julkisella rahalla. Kannattava yritystoiminta lisää työllisten määrää ja kohentaa kansantaloutta.

Työkanava Oy on hyvä lisä suomalaiseen palvelupalettiin. Hienoa, että maailmalla toimivia malleja tuodaan Suomeen. Mutta saadaanko Työkanavan palvelukseen asiakkaita myös ”tiettomien taipaleiden takaa”? Tulijoita olisi, mutta missä ja miten Työkanava Oy toimii?

Monialaisen palvelun tarpeen selvittäminen heti työnhaun alkaessa on kannatettavaa.

Kuntouttava työtoiminta on nykyisellään toiminut hyvin. Ainakin pienen kunnan näkökulmasta kuntouttavan työtoiminnan järjestämisen siirtyminen hyvinvointialueiden vastuulle saattaa aiheuttaa myllerrystä. On myös huomioitava hyvinvointialueiden halu ja mahdollisuus kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen. Esimerkiksi toiminnan rahoitus on iso kysymysmerkki. Lisäksi se, että kuntouttava työtoiminta ei poista työnhakuvelvoitetta, saattaa rajoittaa työnhakijoiden intoa kyseistä palvelua kohtaan. On tärkeää, että kunnalla säilyy edelleen oikeus järjestää kuntouttavaa työtoimintaa.

Kotouttajan-asiakkaiden palvelu on ainakin sivusta seurattuna toiminut nykyisellään hyvin. On mielenkiintoista nähdä, miten palvelu järjestyy jatkossa. Riittävät toimintaedellytykset ja osaaminen kunnissa on turvattava.

Työnhakuvelvoitteessa on hyvät ja huonot puolensa. Yksi tärkeä kysymys on, miten suhtaudutaan syrjäseuduilla huonojen julkisten yhteyksien varrella asuviin ajokortittomiin työnhakijoihin? Tai yli päättään työnhakijoihin alueilta, joilla on tarjolla vähän työpaikkoja kohtuullisen matkan päässä.

Palkkatuen yleiset periaatteet ovat selkeät. Nykyisellään kunnat ovat voineet työllistää pitkäaikaistyöttömiä palkkatuella kunnan tehtäviin. Jatkossa tämä mahdollisuus poistuu, mikä tarkoittaa yhden tärkeän työkalun viemistä pois kuntien työkalupakista. Olisi hyvä, että kunnilla säilyisi edelleen mahdollisuus työllistää pitkäaikaistyöttömiä itse. Hallituksen esityksessä todetaan, että kunnat eivät voi itse järjestää palkkatukityötä, vaikka rahoitus tälle lisätään valtionosuuspohjaan. Palveluiden osalta kuntien palkkatukityöllistämiseen rinnastettava työllistämistä edistävä palvelu tulee ehdottomasti säilyttää. Kuntien palkkatukityöllistämällä on keskeinen rooli Pohjoisen Keski-Suomen kunnissa. Tällä on vastattu alueen vaikeaan työttömyystilanteeseen ja asiakkaiden tarpeisiin. Kunnat ovat itse olleet aktiivisia tukityöllistäjiä tilanteissa, joissa tukityöllistämisen kysyntä kuntien työllistämien kohderyhmien osalta yksityissektorilla on heikkoa. Palkkatukityöllistämisen kaltaisella palvelulla on vaikutusta työttömyyskriteerin perusteella maksettavaan valtionosuuslisäykseen. Tärkeää on myös säilyttää mahdollisuus sille, että asiakkaita voidaan kuntien tukityösuhteiden jälkeen poluttaa eteenpäin yksityisen sektorin palkkatukityöhön. Tällä parannetaan asiakkaan kiinnittymistä avoimille työmarkkinoille sekä lisätään palveluiden kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta. Kuntien tukityöllistämällä työllistymistä edistävänä palveluna on myös vaikutusta siihen, että järjestäjä ja alueen kunnat voivat osoittaa palveluiden tarvelähtöisen ja yhdenvertaisen tarjonnan esimerkiksi pitkäaikaistyöttömille.

Owal Group Oy:n toteuttaman arvioinnin perusteella yritysten kehittämispalveluja koskevat perusratkaisut ovat toimivia ja tarkoituksenmukaisia, ”eivätkä ne edellytä tällä hetkellä merkittäviä uudistustoimenpiteitä”. Siitä huolimatta palvelut siirtyvät kuntien hoidettavaksi? Tässä tapauksessa riittävät toimintaresurssit on turvattava.

Työolosuhteiden järjestelytuki on hyvä, vaikka sitä ilmeisesti melko harvakseltaan käytetään. Lakiuudistuksen jälkeen kuntien ei ole enää mahdollista kyseistä tukea saada, mikä on huono asia.

Muutosturva-asiantuntijoilla on oma verkosto. Miten verkosto järjestäytyy TE-palvelu-uudistuksen jälkeen?

Työvoimapolitiittisten lausuntojen antaminen on tehty TE-toimistoissa. Miten lausuntojen antaminen tapahtuu uudistuksen jälkeen? Onko kunnassa kahdenlaista palvelua, suunnitelmien päivitystä yms. (aiemmat kunnan työllisyyspalvelujen työntekijät) ja lausuntojen kirjoittamista (TE-toimistotaustaiset)? Korkeintaan vähäistä harkintaa vaativien lausuntojen antamisen voi varmasti opetella melko nopeastikin, mutta siirtymävaiheen sujuvuus on varmistettava.

Kotoutumisen ja osaajien maahanmuuton sekä 55 vuotta täyttäneiden työllisyyden edistämisen palvelut ovat kaikki olleet pääosin TE-toimiston tehtäviä. Erityisesti maahanmuuttoon liittyvissä asioissa on varmistettava riittävä osaaminen.

Nykyisin asiakastietojärjestelmän käyttöoikeus ”voidaan myöntää virkamiehelle”. Uuden lain on syytä mahdollistaa oikeuden myöntäminen muunkinlaisessa työsuhteessa olevalle.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Kannustavan rahoitusmallin luomisessa riittää tehtävää. Mallin on syytä erityisesti alkuvaiheessa olla tarkassa seurannassa ja mahdolliset valuviat korjattava nopeasti.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Työvoimakoulutuksiin, muutosturvakoulutukseen, työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun, hankinta-asioihin, opiskelijavalintoihin sekä tukien ja korvausten myöntämiseen liittyvät tehtävät on listattu selkeästi. Kaikki mainitut palvelut edellyttävät alan osaajia. Heidän täytyy olla olemassa palvelukokonaisuudessa heti TE-palvelu-uudistuksen alusta lähtien.

Kuntien jääminen ilman palkkatukea on uhkatekijä. Kuntien keinot ovat vähissä, jos aktivointitoimet eivät poista henkilöitä kuntaosuuslistoilta ja lisäksi kunnan omaa työllistämistään ei enää tueta palkkatuella. Palveluiden osalta kuntien palkkatukityöllistämiseen rinnastettava työllistämistä edistävä palvelu tulee ehdottomasti säilyttää.

Velvoitteenkaan perusteella työllistetyn henkilön palkkakustannuksiin ei enää voisi saada palkkatukea, vaan asia hoidettaisiin valtionosuudella. Miten tämä käytännössä toteutetaan? Miten valtionosuutta velvoitetyöllistettävien osalta haetaan tai miten siitä ilmoitetaan?

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

Esityksen vaikutukset kuntatalouteen ovat merkittäviä ja eroavat nykytilasta huomattavasti. Miten järjestetään kaikki toimintaan tarvittavat tilat? Entä hankittavien palvelujen rahoitus? Mitä kannattaa hankkia ja missä kohtaa pihistellä sen minkä pystyy? Esimerkiksi, jos koulutusaika ei poista henkilöä kuntaosuuslistalta, eikä työllistymisestä koulutuksen jälkeen ole täysiä takeita.

Rahoitusmallin tavoitteena on ohjata tavoittelemaan pitkäkestoista ja pysyväisluonteista avoimille työmarkkinoille työllistymistä. Tavoite on jalo, mutta uhkana on, että kuntaosuudet kasvavat huomattavasti, kun vaikeimmin työllistyvien aktivointitoimet eivät enää poista kuntaosuusmaksuja. Mitä vaikeimmin työllistyville (esim. mielenterveys- ja päihdeongelmat) tehdään?

Starttirahaan ja palkkatukeen liittyvät palvelut ovat harkinnanvaraisia ja ”kunnilla tulee olemaan paljon päätäntävaltaa, minkä verran palveluita tarjotaan (nykyistä enemmän tai vähemmän) sekä mitä palveluita tarjotaan”. Jos palvelut ovat harkinnanvaraisia, eikö kunnille ole taloudellisesti kannattavampaa karsia ne minimiin?

”Kunnille siirtyvien työvoimapalveluiden kustannukset rahoitetaan valtionosuusjärjestelmän kautta. Rahoitus kohdennetaan laskennallisten kustannusten määräytymiskriteereiden perusteella, jotka työvoimapalveluiden osalta olisivat työikäisten, eli 18–64-vuotiaiden ikäryhmä (70 prosentin painotuksesta), ja laajan työttömyyden käsitteen mukainen työttömien määrä (30 prosentin painotuksesta). Laajan työttömyyden käsitteeseen kuuluisivat henkilöt, jotka ovat vailla työtä tai osallistuvat aktivointiasteeseen laskettavaan palveluun, joita ovat palkkatuettu työ, starttiraha, työvoimakoulutus, omaehtoinen opiskelu työttömyysturvalla, työkokeilu, valmennus, vuorotteluvapaasijaisuus sekä kuntouttava työtoiminta.” Suurin osa näistä tarkoittaa edelleen työmarkkinatuen kuntaosuusmaksuja. Lisäksi on huomioitava, että osa nyt aktivointitoimissa olevista ei enää haluaisi osallistua niihin, jos työnhakuvelvoite säilyy esimerkiksi kuntouttavaan työtoimintaan osallistumisesta huolimatta. Onko sote-uudistuksen jälkeen hyvinvointialueiden intresseissä ylipäättään järjestää kuntouttavaa

työtoimintaa? Jäävätkö heikoimmassa asemassa olevat heitteille, kun ainoa tavoite on löytää työ (vrt. esim. mielenterveys- ja päihdeongelmat). Uudistuksessa huomioidaan paremmin työkykyiset ja keskeisissä kunnissa ja kaupungeissa asuvat kuin työkyvyltään rajoittuneet tai syrjäseutujen asukkaat. Nämä tekijät tulee huomioida valtionosuusjärjestelmässä.

Palveluiden rahoitus yleiskatteisena valtionosuusrahoituksena perustuu pääosin kahteen kriteeriin, työikäisten määrään 70 prosenttisesti ja laajaan työttömyyteen 30 prosenttisesti. Tämä jakosuhte on epäedullinen eikä kuvaile siirtyvien tehtävien tarveperusteisuutta. Perusteltu jakosuhte olisi esimerkiksi 50 % työikäiset ja 50 % laaja työttömyys. Palveluiden tämänhetkinen käyttö perustuu asiakatarpeisiin sekä kuntien omaan aktiivisuuteen edistää työllisyyttä. Uudistus ei saisi vähentää merkittävästi nykytilan laskennallista rahoitusta. Valtionosuuskriteerien muutos (50–50) tasoittaisi tätä eroa. Toisena tärkeänä asiana olisi pidentää siirtymäaikaa esitetystä kahdesta vuodesta. Siirtymäkauden rahoitus tulisi olla myös laajemmin porrastettu, esimerkiksi joulukuu 2024 ja 2025 rahoituksesta 75 %, vuoden 2026 50 %, ja vuoden 2027 25 % tulisi laskennallisen nykytilan perusteella, loppuosa valtionosuuskriteerein. Vuodesta 2028 lähtien voitaisiin vasta siirtyä kokonaan valtionosuusrahoitukseen. Perusteena tähän on muutoksen toimeenpanokyvyn varmistaminen kunnissa. Huomioitavaa on, ettei Uuraisten kunta ole ollut mukana työllisyyden kuntakokeilussa. Myös tämä perustelee sitä, että valmisteluajan rahoitus tulee turvata.

”Valtionosuusrahoituksen kohdentuminen kuntiin riippuu kunnan ikärakenteesta, työttömyystilanteesta ja vieraskielisen väestön määrästä.” Tällä matematiikalla valtionosuudet kasvavat suurissa kaupungeissa ja laskevat pienissä. Ja siitä huolimatta palvelujen järjestäminen, esimerkiksi koulutusten hankkiminen, on vähintään yhtä kallista pienemmissäkin kunnissa.

”Kuntakohtaiset nettovaikutukset on tarkoitus kuitenkin tasata uudistuksessa erillisellä tasausmenettelyllä, joka sisällytetään kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmään. Näin ollen kunkin kunnat hyödyt ja menetykset poistettaisiin kasvavien kustannusten ja lisäyksen erotuksen mukaisesti, joko kasvattaen tai vähentäen valtionosuutta. Tasaus tehdään poikkileikkaustilanteen mukaisena eikä sitä ole tarkoitus korjata jälkikäteen, vaan tasaus olisi toistaiseksi pysyvä elementti kuntien valtionosuusrahoitusta. Tasauksen nettovaikutus rahoitetaan kuntien kesken.” Kuulostaakohan tämä

jonkun korvaan yksinkertaiselta...? Onko riskien arviointi tehty huolella, ettei negatiivisen nettovaikutuksen kunnissa ole odotettavissa ikäviä yllätyksiä?

”Lisäksi olennaisiin tietojärjestelmämuutostalustuksiin vaikuttaviin tekijöihin liittyy kuntien näkökulmasta vielä epävarmuutta. Epävarmuudet liittyvät muun muassa valtion tarjoamaan järjestelmäkokonaisuuteen sekä käynnissä olevien tietojärjestelmämuutostalustusten, kuten uuden työvoimapalvelumalliin liittyvän ajanvarausjärjestelmän käyttöönotto, uuden työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden käyttöönotto sekä kotoutumisen asiakastietojärjestelmää koskeva valmistelu ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta aiheutuvat tietojärjestelmävaikutukset, toteutukseen ja aikatauluihin. Määrällisiä arvioita kunnille aiheutuvista tietojärjestelmämuutostalustuksista laaditaan lausuntokierroksen aikana.” Toivottavasti valtiolta saadaan mahdollisimman valmiit ja toimiviksi testatut järjestelmät. Se on kaukonäköistä myös sitä ajatellen, että jokin uusi hallitus päättää jossain vaiheessa ennemmin tai myöhemmin kuitenkin taas uudistaa työllisyyspalvelujen järjestämistä. Silloin on hyvä, että järjestelmät keskustelevat keskenään. Kuntien näkökulmasta puolestaan, jos järjestelmien integrointia joudutaan tekemään yhtä aikaa laajassa mitassa ympäri Suomea, se tulee kalliiksi ja maasta loppuvat alan osaajat.

”Työvoimapalvelujen järjestäminen olisi kunnille uusi lakisääteinen tehtävä, mikä tarkoittaisi kunnan tehtävien lisääntymistä ja vaikuttaisi kunnan hallintoon. Kunnan vaaleilla valittu valtuusto ja hallintosäännön mukaiset toimielimet tekisivät jatkossa työvoimapalvelujen järjestämistä koskevia päätöksiä. Kuntalain 8 §:n mukaan tehtävien hoidosta järjestämistä vastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä vastaa muun muassa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä, tuottamistavasta ja tuottamisen valvonnasta sekä viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Kunta tai kuntayhtymä päättäisi kuntastrategiassaan työvoimapalvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta ja kunnan talousarviossa

ja suunnitelmassa asetettaisiin palveluille talouden ja toiminnan tavoitteet. Kuntalain 22 §:n mukainen velvoite koskien osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien varaamista, kuntalain 23 §:n mukainen aloiteoikeus sekä kuntalain 29 §:n mukainen viestintävelvoitteita koskeva sääntely turvaavat

kunnan jäsenten valvonta- ja vaikutusmahdollisuuksia kunnan toimintaan. Kuntalain sääntelykokonaisuus huomioon ottaen työvoimapalvelujen järjestämistä vastuun siirron kunnille arvioidaan parantavan palvelun käyttäjän osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia työvoimapalvelujen sisältöön

sekä niitä koskevaan päätöksentekoon.” Tämä tarkoittaa sitä, että luottamushenkilöiden tulee jatkossa olla erityisen hyvin perillä työllisyysasioista.

”Sekä kuntayhtymien perustamiseen että vastuukuntamallia koskeviin sopimuksiin liittyen on oletettavaa, että keskeiset kysymykset kuntien välisissä neuvotteluissa koskevat kustannusten jakoa sekä palvelujen saatavuutta työllisyysalueella. Kysymyksiä tulee syntymään erittäin todennäköisesti

myös kuntien omien niin sanottujen kuntaekosysteemien hyödyntämisestä ja linkittymisestä työvoimapalvelujen järjestämiseen. ON MYÖS HUOMATTAVA, ETTÄ PERINTEISESTI KUNNAT KILPAILEVAT TYÖPAIKKOJEN SIJAINNISTA SEKÄ VERONMAKSUKYKYISISTÄ ASUKKAISTA JA SIKSI YHTEISTOIMINTAVELVOITTEET NÄIHIN LIITTYVISSÄ KYSYMYKSISSÄ SAATETAAN KOKEA HAASTAVIKSI.” Tämä on hyvä huomio. Vedelläkö joka kunnassa niin sanotusti kotiinpäin?

”Mikäli kunta tulee järjestämään työvoimapalvelut itsenäisesti tai vastuukuntana yhteistoimintasopimuksen perusteella muiden kuntien puolesta, tehtävän siirtyminen tarkoittaa muutoksia kunnan organisaatioon ja toimielimiin. Valtion kanssa käytävien yhteistoimintaneuvottelujen jälkeen selviää kunnan organisaatioon valtiolta siirtyvän henkilöstön määrä. Joka tapauksessa työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisestä kuntien vastuulle aiheutuisi kunnille hallinnollista työtä, muutoksia organisaatiossa sekä johtamisjärjestelmässä. Muutokset koskisivat erityisesti palvelurakennetta, yhteistyötä ja palveluiden järjestämistä. Muutokset tulisi käsitellä yhteistoiminnassa kunnissa siten, kun laissa työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella säädetään. Kunnan hallintosääntöjä olisi muutettava sekä tehtävä päätökset siitä, mikä toimielin ottaa vastatakseen uudet tehtävät. Myös viranhaltijoiden tehtävien muutoksia tulisi todennäköisesti tehtäväksi. Työvoimapalvelut huomioitaisiin myös kuntastrategiassa.” Nämä edellyttävät paljon toimenpiteitä kunnissa. Huomionarvoista on myös, että pienten kuntien rahkeet tuskin riittävät yhteistoimintasopimuksen mukaisiksi vastuukunniksi. Mutta onko vastuukunnan rooliin kiinnostusta isommissakaan?

”Etenkin pienten kuntien ja yhteistoiminta-alueiden hankintatoimintojen osalta kustannukset voisivat olla muita alueita suurempia.” Tarkoittaisiko se työnhakija-asiakkaille vähemmän tarjolla olevia palveluja kuin nykytilanteessa?

”Tunnistettuna riskinä hajauttamisessa olisi tarvittavan hankintaosaamisen riittämättömyys kaikille työvoimaviranomaisille tässä esityksessä ehdotetun lainsäädännön voimaantullessa.” Hankintaosaaja tulee olla käytettävissä heti uudistuksen tullessa voimaan.

”Työvoimapalveluista vastaaville kunnille ja työvoimaviranomaisille tulisi lisäksi myös vastuu oikeudenkäyntikuluista. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutus oikeus voisivat velvoittaa työvoimapalveluista vastaavan kunnan korvaamaan oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan tai osaksi työttömyysetuuden maksajalle asiassa, jossa työttömyysetuuden maksaja veloitetaan suorittamaan asianosaisen oikeudenkäyntikuluja ja suoritusvelvollisuus perustuu pääasiassa tai osittain kunnan antamaan työvoimapolitiittisen lausuntoon.” Onko tällaisia oikeudenkäyntejä ollut

useita ja minkälaisista korvaussummista on kyse?

”Keskeisenä tunnistettuna riskinä on, että etenkin pienten työvoimaviranomaisten alueella erityisryhmät saattavat olla niin pieniä, että heille tarkoituksenmukaisten palveluiden hankkiminen tai erityisosaajien rekrytoiminen voi olla haastavaa. Lisäksi palvelujen hankkiminen pienille asiakasjoukoille saattaisi nostaa palvelujen keskihintaa. Palvelujen hankintaan liittyvää kustannusriskiä voisi pienentää hyödyntämällä toisen työvoimaviranomaisen tarjoamia palveluita tai hankkimalla palveluita useamman työvoimaviranomaisen kesken.” Tämä on hyvä huomio ja samalla ristiriidassa sen kanssa, että pienten kuntien valtionosuudet laskevat.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamismallit*:

Yhteistoimintasopimusten osalta ”saattaisi myös syntyä tilanteita, joissa resursseiltaan ja työvoimapohjaltaan heikommat kunnat jäisivät käytännössä ilman tarvittavia resursseja sen vuoksi, että niiden kanssa ei solmittaisi riittävän laajoja yhteistoimintasopimuksia. Mallissa jäisi myös epäselväksi, miten henkilöstön siirto valtiolta kuntiin lopulta toteutettaisiin.” Yhteistoimintasopimusta ei siis kannata ottaa ensisijaiseksi työvoimapalvelujen toteuttamismalliksi.

”Yhden järjestämisvastuullisen tahon vastuulla olevan suuremman alueellisen hankinnan etuna on TE-palvelujen kokonaiskoordinaation hallinta ja kustannustehokkuus. Kokonaiskoordinaatioon sisältyy hankintojen yhteissuunnittelu, palvelujen kehittäminen ja päällekkäisyyksien karsiminen yhteistoiminta-alueella. Kokonaiskoordinaation avulla palvelut voidaan ajoittaa ja kohdentaa tehokkaammin ja näin estää tilanteita, jossa esimerkiksi samaa palvelua on tarjolla yhteistoiminta-alueen useammalla paikkakunnalla samanaikaisesti, jolloin osallistujien hankinta saattaa vaikeutua ja pahimmassa tilanteessa palvelut peruuntuvat vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Lisäksi tiettyjä TE-palveluita, kuten erityisalojen koulutuksia tulisi voida järjestää yhteistoiminta-alueella laajemmalti, jopa valtakunnallisesti tai ainakin digiratkaisuin.” Tämä on kannatettavaa, näin sen tulee ollakin. Kokonaisuuden on oltava hallinnassa ja hyvin koordinoituna. Lisäksi tiedonkulun on toimittava joka suuntaan, että hankitaan juuri sitä mitä tarvitaan, eikä tehdä päällekkäistä työtä. Kuitenkin järjestämisvastuullisia on muutettavissa siten, että jokaiselle kunnalle tulee järjestämisvastuu TE-palveluista ja yhteistyö kuntien välillä toteutuisi vapaaehtoiselta pohjalta, kuntalain 8 luvun mukaisesti. Tämä selkiyttäisi työnjaosta sopimista sekä olisi rahoitusvastuun ja toimivallan osalta tasapainoisempi. Mikäli tämä ei ole mahdollista, toissijaisesti tulisi järjestämiskriteereitä muuttaa siten, että lakisääteisten yhteistyön kautta muodostettavien alueiden kriteereissä on joustavuutta sekä työvoimamäärän että työssäkäyntialueen tarkoituksenmukaisuuden näkökulmasta. Tässä pitäisi pyrkiä siihen, että työllisyysalueita arvioidaan ensisijaisesti riittävän rahoituksen sekä kyvyn tarjota yhdenvertaisia palveluita perusteella ja vasta toissijaisesti työvoima- ja työssäkäyntikriteerin. Samoin tulisi mahdollistaa, että kahden tai useamman järjestämisvastuussa olevan tahon keskinäisellä yhteistoiminnalla

voidaan ylittää riittävän rahoituksen ja yhdenvertaisuuden vaatimukseen.

”Lisäksi mallin valinnassa kiinnitetty huomiota kannustimiin kohdentaa palveluita vaikeammin työllistyviin asiakkaisiin. Jotta malli palkitsisi erityisesti vaikeammassa asemassa olevien työnhakijoiden työllistymisestä, on portaita perusteltua olla useampia ja kannustimen voimistua työttömyyden pitkittyessä.” On kuitenkin huomioitava, että yli 700 päivää työmarkkinatukea saaneita on kaikkein vaikein saada työllistymään. Jos aktivointitoimet, esimerkiksi kuntouttava

työtoiminta, eivät poista kunnan maksuvelvoitetta, nämä henkilöt pysyvät kuntaosuuslistoilla yhä pidempään. Osa ei edes halua lähteä aktivointitoimenpiteisiin, koska ne eivät poista työnhakuvelvoitetta. Ja suoran työllistymisen mahdollisuudet puolestaan pakenevat koko ajan kauemmaksi. Vaikeimmin työllistyvien varalle tarvitaan ihan uusia ratkaisuja, sillä uudistuksessa keinovalikoimaa ennemminkin pienennetään kuin kasvatetaan.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

Asetuksenantovaltuuksia myönnetään niin paljon, että pelkästään annettujen asetusten seuraaminen tulee ottamaan aikansa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

”Tehtävien siirtyessä valtiolta kuntiin on hyvissä ajoin tarkasteltava tehtävien uudelleen järjestelytarpeita, jotta siirtyminen uuteen organisaatioon tapahtuisi mahdollisimman kokonaisilla tehtävillä”. Kuinka paljon rekrytointitarve vielä kasvaa, kun esimerkiksi yrityspalvelu-, muutosturva- tai hankinta-asiantuntijat hajautetaan TE-toimistoista? Jos esimerkiksi jokin maakunta jaetaan kahdeksi alueeksi, eikö asiantuntijoita tarvita silloin kaksinkertainen määrä?

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

Mikä kehonosa edellä ollaan kiipeämässä puuhun, jos esityksen valtiosääntöoikeudellinen arviointi on edelleen kesken? Tulisiko uudistuksen mahdollisesti aiheuttama ristiriita perustuslain ja kunnallisen itsehallinnon välillä ratkaista ensin ennen pienempiin yksityiskohtiin menemistä?

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaisissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**
- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämisen- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;
Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

-

**Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta**

-

**Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;
Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;
Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta**

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;
Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;
Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;
Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;
Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;
Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

-

Pasanen Ari
Uuraisten kunta